במנעל מרופט בו' **ואם חלצה חליצתה כשרה.** וא"ת אמאי גזרינן בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג.) מנעל אטו מנעל מרופט כיון דלדעבד חליצתה כשרה ואומר ר"י דגזרינן אטו מרופט יותר מדאי שאינו חופה רוב רגלו דאם חלצה בו אין חליצתה כשרה.[א]

מ"ר: **ההיא דרבי יהודה משום דרבי אליעזר היא.** מכאן לאיי לרבי יהודה שרי דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו כמו שפירשתי בסוף פרק במה מדליקין (דף לו: ד"ה הא ר"י):

הדרן עלך תולין

נוטל. רבא כרבי נתן ס"ל. פירש"י בפ' המלניע (מ) (לעיל ד' לד.):

תינוק מת וכים תלוי בצוארו פטור. לאגב מדליה מבטיל ליה לכים א"ל תינוק אי הוא לכים ליכא לגרוך כים לעייל בו התינוק[ב] אבל תינוק מת מה לגרוך לכים והוי מלאכה שאינה צריכה לגופה[ג] (ס) ופטור אלא הוצא לדרך המוליאין: **אי הכי מאי אירייא אבן אפי' דינר נמי.** אי אמרת בשלמא דתרוייהו מבטל להו[ד] בין אבן ובין דינר ואין כאן מלטול מוקצה כלל היינו דנקט אבן משום דאי נפיל לא אתי אבוה לאתויי[ה] אבל דינר אי נפיל אתי אבוה לאתויי לא[ו] אלא אי אמרינן דתרוייהו לא בטלי ואפ"ה שרינן איסור מוקצה כשמטלטל התינוק עם האבן משום גיגעוגין בדינר נמי ליתמרי דלא שייך למימר דילמא אתי אבוה לאתויי דמלי נפקא לן מינה דהשתא נמי דאיכא איסור מוקצה שרינן ליה משום גיגעוגין[ז] ומשני דאע"פ שיש איסור מוקצה כשמטלטל התינוק עם האבן ושרינן ליה משום גיגעוגין מיהו יש לנו להתמיר במוקצה יותר כשמטלטלו בידים משמטלטלו אגב תינוק אף על גב דבהכיא שעתא נמי איכא מוקצה הלכך גזרינן דילמא נפיל בדינר ואתי אבוה לאתויי.[ח] כך פירש רביו שמואל: וגאדיגהו

במה מגררו א"ר אבהו בגב סכין א"ל ההוא סבא סמי דידך מקמי הא דתני רבי חייא מגוררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן[ט] ולא יסוך את רגלו שמן והוא בתוך המנעל או בתוך הסנדל אבל סך את רגלו שמן ומניח בתוך המנעל או בתוך הסנדל וסך כל גופו שמן ומתעגל ע"ג קטבליא ואינו חושש אמר רב חסדא לא שנו אלא לצחצחו אבל לעבדו אסור לעבדו פשיטא[י] ותו לצחצחו מי איכא מאן דשרי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב חסדא[כ] לא שנו אלא שיעור לצחצחו אבל שיעור לעבדו אסור ת"ר[ל] לא יצא קטן במנעל גדול אבל יוצא הוא בחלוק גדול[מ] ולא תצא אשה במנעל מרופט ולא תחלוץ בו[נ] ואם חלצה חליצתה כשרה ואין יוצאין במנעל חדש באיזה מנעל אמרו במנעל של אשה תני בר קפרא ל"ש אלא[ס] שלא יצאה בו שעה אחת מבעוד יום אבל יצאה בו מע"ש מותר תני חדא[ע] שומטין מנעל מעל גבי אימום ותניא אידך אין שומטין לא קשיא הא ר' אליעזר הא רבנן[פ] דתנן מנעל שעל גבי[צ] אימום רבי אליעזר מטהר[ק] וחכמים מטמאים הניחא לרבא[ר] דאמר דבר שמלאכתו לאיסור בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר שפיר אלא לאביי דאמר[ש] לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן ברפוי דתניא רבי יהודה אומר אם היה רפוי מותר טעמא דרפוי הא לא רפוי לא הניחא לאביי דאמר דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור שפיר אלא לרבא דאמר בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר מאי איריא רפוי אפי' לא רפוי נמי ההיא דרבי יהודה משום דרבי אליעזר הוא דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר אם היה רפוי מותר:

הדרן עלך תולין

נוטל[ב] אדם את בנו והאבן בידו וכלכלה והאבן בתוכה ומטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה: **גמ'** אמר רבא[ג] הוציא תינוק חי וכים תלוי בצוארו חייב משום כים תינוק מת וכים תלוי לו בצוארו פטור תינוק חי וכים תלוי לו בצוארו חייב משום כים וליחייב נמי משום תינוק רבא כרבי נתן סבירא ליה[ד] דאמר חי נושא את עצמו ולבטל כים לגבי תינוק מי לא תנן[ה] את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפילה לו מטה לגבי חי מבטלי ליה כים לגבי תינוק לא מבטלי ליה תינוק מת וכים תלוי לו בצוארו פטור וליחייב משום תינוק רבא כר"ש ס"ל דאמר[ו] כל מלאכה שא"צ לגופה פטור עליה תנן נוטל אדם את בנו והאבן בידו אמרי דבי רבי ינאי[ז] בתינוק שיש לו גיעגועין על אביו אי הכי מאי

אבל טמאה באפי נפשה לאו בת טלטול היא: **אף מעלין את המדומע.** סלה תרומה שנפלה לך' של חולין דקי"ל דעולה[ט] מותר להעלותו לסלה תרומה מהן בשבת ויהיו החולין מותרין ולא אמרינן מתקן הוא וגגמרא[י] מפרש טעמא: **גמ' חייב משום כים.** ולא משום תינוק כדמפרש ואזיל משום כים מיהו חייב ולא אמרינן אילו לא מפיק ליה אלא תינוק קא מפיק ליה ולקמיה פריך לה ממתניתין: **פטור.** לגמרי כדמפרש כפיל מייניה. ולמיסלף ואתויי לא חיישינן דלא קאי ערוס בשוק: **מרופט.** קרוע מלמעלה דגגאי הוא לה וכי מייכי עלה שלפה ומייתי לה: **ולא תחלוץ בו.** לכתחילה דלאו נעל מעליא הוא: **במנעל חדש.** כדמפרש ואזיל אלא יצאה בו מבעוד יום. ובאשה קיימינן דאשה מקפדת אם אינו מכוון למדת רגלה אבל יצאה בו כבר הכירה בו דמכוון הוא לה אז אינה מקפדת: **אימום.** פורמ"ס: **ר' אליעזר מטהר.** אלמא לאו כלי הוא ובשבת נמי אסור לטלטלו: **הניחא לרבא דאמר.** בפ' כל הכלים דבר שמלאכתו לאיסור בין שהוא לצורך להשתמש בגופו של כלי בין שאינו צריך אלא למקומו מותר לטלטלו מאחר שמותר כלי עליו שפיר איכא לאוקומי להא דתני שומטין כרבנן דכיון דכלי הוא ואימום נמי כלי הוא ואף על גב דמלאכתו לאיסור לתקן מנעלין שמלטלין להאי אימום משום צורך מקומו דהיינו מנעל שהאימום נתון לתוכו: **אלא לאביי.** נהי נמי דמנעל שעל האימום לרבנן כלי הוא אימום מיהא מלאכתו לאיסור הוא ואם שומטו ממנו את המנעל אינו צריך לגופו של אימום והיכי מטלטלו ליה: **ברפוי.** שהמנעל נשמט מגליו וא"ל לטלטל האימום: **הא לאו רפוי לא.** וע"כ טעמא משום דאימום אסור לטלטל לצורך מקומו: **ה"ג הכי' רבי יהודה משום רבי אליעזר הוא.** כי אמרה ליה ר' יהודה לההוא דמפליג בין רפוי לשאינו רפוי אליבא דרבי אליעזר אמר דאמר מנעל שעל האימום לאו גמר כלי הוא כל זמן שמחוסר הוצאה ולענין שבת נמי אסור לטלטלו משום דלאו כלי הוא ואשמעינן דרפוי לאו מחוסר הוצאה הוא ומותר לטלטלו דאילו לרבנן אף על גב דאין רפוי מותר דטעמא דשאין רפוי אסור לרבי יהודה לאו משום אימום הוא אלא משום מנעל גופיה:

הדרן עלך תולין

נוטל. והאבן בידו. בתלי אלא אמרי' דמטלטל לאבן: **עם הטהורה.** לאגב הטהורה ולאגב חולין דקי"ל דעולה[ט] מותר להעלותו לסלה תרומה מהן בשבת ויהיו החולין מותרין ולא אמרינן מתקן הוא וגגמרא[י] מפרש טעמא: **גמ' חייב משום כים.** ולא משום תינוק כדמפרש ואזיל משום כים מיהו חייב ולא אמרינן אילו לא מפיק ליה אלא תינוק קא מפיק ליה ולקמיה פריך לה ממתניתין: **פטור.** לגמרי כדמפרש כפיל מייניה. ולמיסלף ואתויי לא חיישינן דלא קאי ערוס בשוק: **מרופט.** קרוע מלמעלה דגגאי הוא לה וכי מייכי עלה שלפה ומייתי לה: **ולא תחלוץ בו.** לכתחילה דלאו נעל מעליא הוא: **במנעל חדש.** כדמפרש ואזיל אלא יצאה בו מבעוד יום. ובאשה קיימינן דאשה מקפדת אם אינו מכוון למדת רגלה אבל יצאה בו כבר הכירה בו דמכוון הוא לה אז אינה מקפדת: **אימום.** פורמ"ס: **ר' אליעזר מטהר.** אלמא לאו כלי הוא ובשבת נמי אסור לטלטלו: **הניחא לרבא דאמר.** בפ' כל הכלים דבר שמלאכתו לאיסור בין שהוא לצורך להשתמש בגופו של כלי בין שאינו צריך אלא למקומו מותר לטלטלו מאחר שמותר כלי עליו שפיר איכא לאוקומי להא דתני שומטין כרבנן דכיון דכלי הוא ואימום נמי כלי הוא ואף על גב דמלאכתו לאיסור לתקן מנעלין שמלטלין להאי אימום משום צורך מקומו דהיינו מנעל שהאימום נתון לתוכו: **אלא לאביי.** נהי נמי דמנעל שעל האימום לרבנן כלי הוא אימום מיהא מלאכתו לאיסור הוא ואם שומטו ממנו את המנעל אינו צריך לגופו של אימום והיכי מטלטלו ליה: **ברפוי.** שהמנעל נשמט מגליו וא"ל לטלטל האימום: **הא לאו רפוי לא.** וע"כ טעמא משום דאימום אסור לטלטל לצורך מקומו: **ה"ג הכי' רבי יהודה משום רבי אליעזר הוא.** כי אמרה ליה ר' יהודה לההוא דמפליג בין רפוי לשאינו רפוי אליבא דרבי אליעזר אמר דאמר מנעל שעל האימום לאו גמר כלי הוא כל זמן שמחוסר הוצאה ולענין שבת נמי אסור לטלטלו משום דלאו כלי הוא ואשמעינן דרפוי לאו מחוסר הוצאה הוא ומותר לטלטלו דאילו לרבנן אף על גב דאין רפוי מותר דטעמא דשאין רפוי אסור לרבי יהודה לאו משום אימום הוא אלא משום מנעל גופיה:

הדרן עלך תולין

נוטל. והאבן בידו. בתלי אלא אמרי' דמטלטל לאבן: **עם הטהורה.** לאגב הטהורה ולאגב חולין

נו א מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה יח: סמג שם טוש"ע לא"ח סי' שב סעיף ח:

נז ב ג ד מיי' (שם הל' יח) ופכ"ג הלכה י: סמג שם טוש"ע לא"ח סי' שם סעיף ד:

נח ה מיי' פי"ט שם הל' טו סמג שם טוש"ע לא"ח סי' שם סעיף ז:

נט ו מיי' וסמג שם טוש"ע לא"ח סי' שב סעיף יג:

ס ז מיי' פ"ד מהל' יום הלכה יט סמג עשין כב טוש"ע לא"ח סי' פי"ט מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע לא"ח סי' שב סעיף יג:

סב ח מיי' פכ"ו שם הל' שבת הלכה יב סמג שם טוש"ע לא"ח סי' שם סעיף יד:

סג י מיי' פכ"ד מהלכות כלים הלכה ה:

א כ מיי' פכ"ה מהלכות שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע לא"ח סי' שב סעיף ח:

ב ל מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה ח:

ג מ מיי' פכ"ב שם הל' טו סמג שם טוש"ע לא"ח סי' שם סעיף ח:

מוסף רש"י

מנעל שעל גבי אימום. לימום שלהם כל שור היה כעין מנעל וממנו לא מתוכו שער ופיו תפור וכו היו עושין כמנעלים, כמו שעושין הכלעגים שלנו בקשום של עץ (סנהדרין סח.). **ר"א מטהר וחכמים מטמאים.** חכמים אומרים הוקיל והיו מתוסר מלאכה הצריכה אומן, שהייתו יכול הלקלן מעל לאימום, כגר שם כלי עליו ומעמ, ור"א מטהר שנעיין לא נגמרה מלאכתו (שם). **הדרן עלך תולין**

חי נושא את עצמו. ולקן בו אלא מעמ שנות (ירושא שנ:). **את החי במטה.** ומי לא מיתיב על הוקלאתו דהוא מקיל עלמו ומשא עלמו (לעיל צג:). **פטור אף על המטה.** הוקיל ומטוך על המי דקיי"ל מי נשא את עלמו (שרובין צז:). **מלאכה שאין צריכה לגופה.** כל מלאכה שאינה צריכה אלא לאלקלן מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דבלילנו לא נאם לו ולא היה לריך לה, הלכך לאו מלאכה מעשה היא לר"ש (לעיל צג:).

מוסף תוספות

א. דלא חשיב מנעל אבל הכא אין רובו מרופט ולהכי חליצתה כשרה, אלא דלכתחילה מיהו לא תחלוץ. ריטב"ש. **ב.** בחוץ, ולשעשועו בו, הר"ל הוצאת הכים מלאכה הצל"ג. ריטב"ש. **ג.** ואפי' אי הויא מלאכה צל"ג. מוס' הרא"ש. **ד.** לגבי תינוק. מוס' הרא"ש. **ה.** בדיה כיון דחשיב ליי. ריטב"ש. **ו.** דהאי טעמא השתא נמי ידעי' לה. כשב"ש. **ז.** דקס"ד דמקשה השתא דכיון דמשום גיגעוגין שרית ליי, אפי' מידי דאית ביה ברי"ה חייב חטאת לא חיישי' לדלמא נפיל ואתי לאתויי. כשב"ש. **ח.** ולא שרינן ליי' משום גיגעוגין. מוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

תני בר קפרא לא שנו אלא שלא יצאת בו שעה אחת מבעוד יום. בגמ' דבני מערבא בפרק במה אשה יוצאה (הלכה ב) ובפרק כל ישראל יש להם חלק (הלכה א) גרסי כמה שיעורה. והכיון גרסי לא ילבש אדם מנעלים וסנדלים חדשים אלא אם כן הילך בהן מבעוד יום. כמה יהא הילוכן, בני ביתיה דבר קפרא אמרין (מן דבית דבא דבר קפרא אמרין) מן דבית דבא דבר קפרא עד בית רבה דר' הושעיא, צפרא אמרין מכניסתא דבבלאי עד דתתיה דר' חמא בר חנינא, טבראי אמרין מן סדרא רבה עד חנותיה דר' הושעיא. **הניחא לרבא דאמר דבר שמלאכתו לאיסור בין לצורך גופו בין לצורך מקומו מותר שפיר, אלא לאביי דאמר דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מותר לצורך מקומו אסור מאי איכא למימר.** ומשכחת עיקר דיליה בפרק כל הכלים ניטלין בשבת (דף קכג.). **סליק פרק רבי אליעזר דתולין**

פרק עשרים ואחד נוטל אדם את בנו ר' יהושע אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה. פירושו שבעת שיפול חלק אחד תרומה בצ"ש חלקים חולין כולן אסורין לישראל וימכרו לכהן, ואם יפול חלק במאה חלקים מוציאין חלק אחד והשאר מותר לישראל. ותמצא עיקר דבר זה בספרי מכל חלבו את מקדשו ממנו שאם נפל לתוכו הרי זה מקדשו, מיכן אמרו תרומה עולה באחד ומאה. אין לי אלא תרומה שהורה [וכו'] ותמצא במשנת תרומות ותוספתא, תרומות מזה הענין הרבה ועיקרו מה שהזכרנו. ובגמ' דערלה בפרק ב' (ירושלמי שם הלכה א) מניין שהן עולין אמר ר' יונה כתיב [במדבר יח] מכל חלבו את מקדשו ממנו, דבר שאתה נמי בפרק ד' דתרומות. התרומה צריך להרים, כמה שהוא במשנה במסכת ערלה בראש פרק ב' התרומה ותרומת מעשר של דמאי מצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים וכו'. ושעמו של דבר לפי שהתרומות והחלה והביכורים הם נכסי כהן וצריך להרים תרומה ויתנה ואם לא יריט ויתן לו הרי זה בגזל ממונו, ואין להם בעלים שראויין להם לפיכך אינו צריך להרים. **רבא כר' נתן סבירא ליה דאמר חי נושא את עצמו.** עיקר דבריו של ר' נתן בפרק המצניע (דף צז:) **ר' נתן אומר** על השחוטין חייב על החיים פטור מפני שהחי נושא את עצמו. **רבא כר' שמעון סבירא ליה דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה.** ועיקר דבריו של ר' שמעון גם בפרק המצניע (דף צא) דתנן וכן כדית מן המת וכעדשה מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר. וגרסינן בגמ' אמר רבה אמר ר' יוחנן ורב יוסף אמר ריש לקיש פוטר היה ר' שמעון אף במציא את המת לקוברו. וכבר פירשנו זה בפרק יציאות השבת.

ס ב מיי' פכ"ד מהלכות כלים הלכה ט: **ס** ג מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ד מיי' פכ"ד מהלכות כלים הלכה ט: **ס** ה מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ו מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ז מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ח מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ט מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** י מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** כ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ל מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** מ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** נ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ס מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ע מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** פ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** צ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ק מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ר מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ש מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ת מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** א מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ב מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ג מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ד מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ה מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ו מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ז מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ח מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ט מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** י מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** כ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ל מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** מ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** נ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ס מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ע מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** פ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** צ מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ק מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ר מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ש מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט: **ס** ת מיי' פכ"ד מהלכות שבת הלכה ט:

מוסף רש"י

מנעל שעל גבי אימום. לימום שלהם כל שור היה כעין מנעל וממנו לא מתוכו שער ופיו תפור וכו היו עושין כמנעלים, כמו שעושין הכלעגים שלנו בקשום של עץ (סנהדרין סח.). **ר"א מטהר וחכמים מטמאים.** חכמים אומרים הוקיל והיו מתוסר מלאכה הצריכה אומן, שהייתו יכול הלקלן מעל לאימום, כגר שם כלי עליו ומעמ, ור"א מטהר שנעיין לא נגמרה מלאכתו (שם).

הדרן עלך תולין

חי נושא את עצמו. ולקן בו אלא מעמ שנות (ירושא שנ:). **את החי במטה.** ומי לא מיתיב על הוקלאתו דהוא מקיל עלמו ומשא עלמו (לעיל צג:). **פטור אף על המטה.** הוקיל ומטוך על המי דקיי"ל מי נשא את עלמו (שרובין צז:). **מלאכה שאין צריכה לגופה.** כל מלאכה שאינה צריכה אלא לאלקלן מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דבלילנו לא נאם לו ולא היה לריך לה, הלכך לאו מלאכה מעשה היא לר"ש (לעיל צג:).

הגהות הב"ח

(מ) תוס' ד"ה נעל וכו' כפ' המלניע. נ"ב ד' לד בד"ה אבל אדם: (נ) ד"ה מיקון וכו' שאינה לריכה לגופה אי נמי אפי' צריך לו פטור אלא הוצא:

גליון הש"ס

גמ' ולא יסוך את רגלו שמן. וכן איתא בירושלמי פפ"מ דשביעי לענין שמן שביעית:

לעזי רש"י

פורמ"א. אימום, תבנית.

רבינו חננאל

הלכה כדתני ר' חייא אין מגררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן. ולא יסוך רגלו שמן והוא בתוך המנעל או בתוך הסנדל, אבל סך את רגלו בשמן ומניחה בתוך המנעל או בתוך הסנדל, וסך כל גופו שמן ומתעגל ע"ג קטבליא, פי' ספרה, ואינו חורשא. ואמר רב חסדא לא שנו אלא אם נתן שמן מעט שיעור לצחצחו אבל שיעור לעבדו אסור, לצחצחו אסור וכ"ש לעבדו, וכן הלכה. ת"ר לא יצא קטן במנעל גדול אבל יוצא הוא בחלוק גדול, פי' של אדם גדול. ולא תצא אשה במנעל מרופט, [ולא חולצת בו, ואם חלצה חליצתה כשרה] [פ" מרופט] רפוי שמשתרבב מן הרגל כמו שאמר(ר"ה) [בבחדיי הגלעדי] אם יטעום עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה, מיכן ששפתותיהן של זקנים מתרפשות, ואין יכול לקפדן שפתותיו לטעום החיך המאכל. וכן עוד לא תצא אשה במנעל חדש בשבת אא"כ יצאה בו שעה אחת מבעוד יום. **תני חדא שומטין מנעל מע"ג האמום בשבת.** אמום זה דפוס של מנעל, ואליבא דרבנן שאומרין מנעל שע"ג אמום כלי הוא ומקבל טומאה. ותניא אידך אין שומטין, הא לרבי אליעזר דאמר מנעל ע"ג אמום אינו כלי ואינו מקבל טומאה דתנן בסדר טהרות בבא בתרא פרק סנדל עמקי וכיס של שנצות מנעל על גבי האמום, ר' אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. פי' ר' אליעזר מטהר סבר מנעל על האמום אינו כלי לפיכך אינו מטמא ובשבת אסור לשומטו, וחכמים שמטמאין סברי מנעל על האמום כבר נגמרה מלאכתו וכלי הוא לקבל טומאה, וכיון שהוא כלי מותר לשומטו בשבת, והלכה כחכמים. ואקשינן עלה הניחא לרבא דאמר דבר שמלאכתו לאיסור כגון האמום וכיוצא בו מכלי אומנות מלאכה, [בין לצורך גופו] בין לצורך מקומו מותר לטלטלו, שפיר לטעמייהו דרבנן דסברי שומטין מנעל מעל אמום בשבת, אלא (לאביי) [לאביי] דאמר לצורך גופו בלבד שרי, אמום מאי לצורך גופו איכא דשומטין. ומפרקינן הכא במאי עסקינן ברפוי, כלומר מנעל זה רפוי הוא על האמום ואינו צריך להגביהו אלא מושך המנעל מעליו ונשאר האמום

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אפי' לאתויי. וטעמא לאו משום טלטול הוא דאפילו לאחזו בידו והתיעוב מהלך בדגליו אסר ליה רבא דילמא נפיל ואתי לאתויי וכיון דאיכא נפש היא לא שרו ביה טלטול: **מגיא בווסיה דרבא.** דכי נקט לה עליון כמאן דאפקא מתחתן גופיה דמי ומיתייב: **וסגדליו וטבעותיו בידו.** בקומצו שלא כדרך מלבוש: **המוליא אדם וכליו עליו.** מלובש בהן: **וטבעותיו בידיו.** באצבעותיו מדלא תנא בידו לדינקט ריש"א: **פטור.** דבגדיו בטלי לגביה ועליו הוא פטור כדבי נתן: **ואילו הוליאן למוא שם.** שהיה אותו עליון אחוז בהן ולא מלובש מייב הנושא והיינו כרבא: **מיהוי כלולה בשם.** והיא עצמה תיאסר: **מגיאה פירות.** דעיקר נעשית בשם לפירות הלכך אבן מיטלטלת אגב כלי ופירות שהוא מותר: **וינקטינהו בידיה.** ילקטם מעל האדם בידיו ויחזירם לכלכלה ויטלטלם ולמה התירו אבן לטלטל אגב כלי ופירות: **בפירות המיטנפין.** בפירות מבוצלין וריכין מאד כגון תאנים ותותים וענבים שאם ישליכם לארץ יטנפו: **וגנעריגהו לעורי.** עד שיסתלקו הפירות מן האבן לתוך הכלכלה לגדלן וישלך האבן לבדה בגעורתה: **פחותה.** שנפחתים דופנה או שוליה: **וטמאה למעלה.** והוא צריך לטהורה ואינו יכול ליטול הטמאה בידיה לפי שהיא מוקפה לפיך יטלטל הכל עד השלחן וישלך הכל עליו ויטול הטהורה: **לישדינהו.** לארץ כולן: **וינקטינהו.** לטהורה ביד ויחזירנה לכלכלה: **מאני לגורף גופו.** שצריך לטהורה לגופה לאוכלה הלכך אי לאו דטהורה למטה לא שרו ליה לטלטולי לטמאה אלא שקיל לטהורה וממטי לה לשלחן: **בריישא לגורף מקומו.** שצריך למקום הכלי וע"כ כולו הוא צריך לסלקו משם ושרו ליה רבנן לטלטל אי אתו אי: **ומאי דוחקיה דו.** דאיצטריך למימר לא שנו אלא שהטמאה למעלה לשבקי דקסב"ד בין שטמאה למעלה בין שטמאה למטה: **אלא לגורף גופו.** שצריך לכך לשכב עליו שם ולא לסלקו לפיכך לא התירו לו לימלו עם הטעות אלא מנערו במקומו אבל צריך למקום הכר מטלטל הכל ביחד: **ומדסיפא דו' ריישא נמי לגורף גופו.** הלכך אי הוה טהורה למעלה לא הוי שרי ליה לטלטולי טמאה דקתני גבי טעות מנערו ונופלות ומטלטל היתרא לחוליה: **הא קמקפן.** שמציאה לידי היתר ונגוד ביה אמו מיקון שב"ש מלאכה: **רי"א דאמר תרומה.** הואיל ומיתנה להעלות אחת שילה בעינא מחמת כאילו מונחת לבדה ואינה מעורבת הלכך לא קמתקן מידי: **מדמעט.** זה שנפכד משם ואוסר ל"ט של חולין כאילו היא תרומה ודאי: **והכ"א אין המדומע מדמע.** חולין אחרים אלא לפי חשבון התרומה שבמדומע. כגון אם תחילתו נדמע ס' של חולין ע"י סאה תרומה וחזרה סאה ממנו ונפלה לתוך אחרים לא משגיח תרומה אלא ס' שבסאה זו ונדמע עד ל"ט שכנגדו ואם יש חולין יותר מק' כנגדו עולה: **אימר דשמעת ליה.** לר"א דאמר תרומה כמאן דמחתא בעינא: **לחומרא.** לדמעה כתרומה ודאי: **לקולא.** דלא ליהוי המעלה אותה בשבת כמתקן: **מי אמר.** הא ודאי מתקן הוא ע"כ: **הוא דאמר.** רבי יהודה דמתני' כדבי שמעון דאמר לקולא נמי כמאן דמחתא בעינא דמיא: **נמאה.** ולאויה להעלותה ויתכשרו החולין: **עד שנעלה אחרים.** ועכשיו אין בה חולין כדי להעלותה בחמה וק': **ר"ש מפיה.** קס"ד משום דס"ל קמייתא כמאן דמחתא בעינא דמיא ונמצאת אחרונה זו נופלת בתוך ק' של חולין: **בטל בק'.** והוו להו ככולהו חולין ומיהו כיון דצריך להעלותה ע"כ המעלה מתקנו: **נותן עיניו.** דמדומע בלד זה להעלותו לתרומה ואוכל בלד אחר הלכך הואיל ונצא העלאה מתחיל ואוכל אין תיקון בהעלאתו: **והא**

מאי אריא אבן אפילו דינר נמי אלמה אמר רבא [א]לא שנו אלא אבן אבל דינר אסור אבן אי נפלה לה לא אתי אבוה לאיתויי דינר אי נפיל אתי אבוה לאתויי תניא כוותיה דרבא [ב]המוציא כליו מקופלים ומונחים על כתפו וסגדליו וטבעותיו בידו חייב ואם היה מלובש בהן פטור [ג]המוציא אדם וכליו עליו וסגדליו ברגליו וטבעותיו בידיו פטור ואילו הוציאן כמות שהן חייב: כלכלה והאבן בתוכה: ואמאי תיהוי כלכלה בסים לדבר האסור אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן ולישדינהו לפירי ונישדי לאבן [ד]וינקטינהו בידים כדרבי אלעי אמר רב בפירות המיטנפין [ה]"ג בפירות המיטנפין ולינערינהו נעורי [ו]אמר רב חייא בר אשי אמר רבא [ז]הכא בכלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה: [ח]מטלטלין תרומה וכו': אמר רב חסדא לא שנו [ט]אלא שטהורה למטה וטמאה למעלה אבל טהורה למעלה וטמאה למטה שקיל ליה לטהורה ושביק ליה לטמאה וכי טהורה למטה נמי לישדינהו ולינקטינהו אמר רבי אלעי אמר רב [י]בפירות המיטנפין עסקינן מיתיבי מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין בין שטהורה למעלה וטמאה למטה בין שטמאה למעלה וטהורה למטה תיובתא דרב חסדא אמר לך רב חסדא [יא]מתניתין לצורך גופו ברייתא לצורך מקומו מאי דוחקיה דרב חסדא לאוקמי מתניתין לצורך גופו אמר רבא מתני' כוותיה דייקא דקתני סיפא מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות, ואוקמה ר' יוחנן לצורך גופו דאי לצורך מקומו אפילו עודן עליו מטלטלן, ואמר רב חסדא לא מוקמינן מתניתין בתרי טעמי ומדסיפא לצורך גופו רישא נמי לצורך גופו. פיסקא דמתני' ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה. פי' מדומע, תרומה שנפלה בחולין ודימנה, מעלין אותה אם יש שם מאה ואחד, ואקשינן אמאי והא קא מתקן טיבלא ונמצא עושה מעשה בשבת. ופרקינן ר' יהודה דאמר כי מעלין את המדומע כר' אליעזר סבירא ליה דאמר תרומה בעינא מחתה. פי' מדומע, תרומה שנפלה בחולין אין מחשבין אותה שנתערבה בכל החולין אלא כאילו נתונה במקום אחד היא, וכשנטול מאה ואחד סאה אנו אומרין כי היא התרומה. אבל שאר החולין מתוקנין היו מקודם, ולא היה אסור אלא זו הסאה שנטלה במקום התרומה שנפלה בלבד, דתנן סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר, ר' אליעזר אומר מדומע כתרומה ודאי. פי' סאה תרומה שנפלה לתוך חמשים סאין חולין, ונעוד נפלה כאילו החמשים ואחד סאין סאה אחת לששים סאה חולין, ר' אליעזר סבר הכל אסור חמשים הראשונים ששים האחרונים, שאני אומר הסאה של תרומה עצמה היא שנפלה בששים האחרונים לפי שאין המדומע עולה אלא באחד ומאה ואין באחד מהן מאה בעת נפילתה בהן. וחכ"א

ונשדינהו לפירי ונשדייה לאבן. ומאם תאמר גבי קטן נמי נשדייה לאבן מידו ואמאי שרי לטלטולי עם האבן וי"ל אם יטליכו מידו ילעגה התיעוב ויבכה וא"ת מ"ש דלא שריגן לטלטל תיעוב אלא כשיש לו גיעגועין מיבטל אבן אגב תיעוב כמו שהיא בטלה אגב כלכלה מלאה פירות וי"ל דאינו צריך כל כך טלטול התיעוב וא"ת אפילו אין הכלכלה מלאה פירות מיבטל אבן אגב אבן כי היכי דבטלי בפ"ב דביצה (דף כא:) שיורי הכוס אגב הכוס אי לאו דאיסורי הנאה ניהו וי"ל שאני שיורי דגריעי יותר מדאי ובטלו טפי וכן ל"ל מתוך שמעתא גופה דביצה כמו שפירשתי לעיל בסוף פירה (דף מז. בד"ה הוה): **ונשדינהו לפירי ונשדייה לאבן** בו'. וא"ת מכל מקום מיקטינהו לפירי בידים[א] ויניח האבן בכלכלה והא אמרינן לקמן[ב] לא שנו אלא שטהורה למטה וטמאה למעלה אבל טהורה למעלה וטמאה למטה שקיל לה לטהורה ושביק לה לטמאה והיינו על כרחך בידיו דאי שרי לה בכלי א"כ גם בטמאה למעלה יכול לזרוקה בכלי אלא מעתה מינה דשקיל לה בידיו[ג] וא"כ אמי נמי ליקטינהו לפירי בידיו וי"ל דאמיריי שפי הכלכלה לר הוא ואינו יכול להכניס שם ידיו אי נמי י"ל דהשתא דלקמן מיירי בתרומה שהיא בכלים קטנים[ד] בתוך הקופה שאין דרך להניח עמה טהורה ביחד אלא בכלים זה בפני עצמו וחד בפ"ע[ה] ולהכי אלי שקיל לטהורה שהיא למעלה בידיו[ו] אבל כלכלה הכשר אין כאן כלים[ז] ולא אלי שקיל לה בידיו כן יפול לארץ[ח] והשתא לא לריכא לשיעורא קמא דפירות המיטנפין דהא כיון דאבן עצמה הוי דופן לכלכלה אפי' הוי שדי לפירות ולאבן והדר שקיל לפירי ושבק לאבן לא הוי ליה במאי לאמיקו כיון שהכלכלה פחותה[ט] שהאבן נעשה לה דופן. והא דלא קאמר אלא לפי שלא הוכר אמורא לעיל. א"ל השתא יש להעמיד נמי בפירות המיטנפין דאל"כ טולל להשליך הכל בקרקע והחוליך בכלכלה מעט מעט כמה שאוכל להחזיק עד מקום הפחת. מ"כ:

הבא נמי בפירות המיטנפין. וא"ת אכתי יטלם בידו ויניחם בתוך כלי אחר או על גבי טבלא או ע"ג סודר כדמוכח בסמוך גבי תרומה דאמר רב חסדא לא שנו שהטהורה למטה וטמאה למעלה אבל טהורה למעלה וטמאה למטה שקיל לטהורה ושביק הטמאה ואע"ג דמוקמינן נמי בפירות המיטנפין וי"ל דהתם מיירי כגון שטהורה מונחת בכלים קטנים בפני עצמה וכן הטמאה ואותם כלים מונחים בתוך כלי אחר גדול והיו כלים של טהורה למעלה מכלים של טמאה דיכול ליקח כלי טהורה ולהניחם ע"ג קרקע אבל אם מונחת זו על גב זו בלא שום כלי כי הכא שהפירות מונחים ביחד בהא ודאי לא אמר שביק לה לטמאה ושקיל לה לטהורה. מ"כ:

שנפלה לפחות מק' חולין. מכאן משמע דתרומה עולה באחד ומאה עם האיסור ורש"י לא פירש כן בפרק גיד הנשה (חולין דף צט:) גבי כל איסורין שבתורה במאה דלפירוי שיטתו לא אתי' מסקנא הכי[ו]: שאוכל

לאתויי. וטעמא לאו משום טלטול הוא דאפילו לאחזו בידו והתיעוב מהלך בדגליו אסר ליה רבא דילמא נפיל ואתי לאתויי וכיון דאיכא נפש היא לא שרו ביה טלטול: **מגיא בווסיה דרבא.** דכי נקט לה עליון כמאן דאפקא מתחתן גופיה דמי ומיתייב: **וסגדליו וטבעותיו בידו.** בקומצו שלא כדרך מלבוש: **המוליא אדם וכליו עליו.** מלובש בהן: **וטבעותיו בידיו.** באצבעותיו מדלא תנא בידו לדינקט ריש"א: **פטור.** דבגדיו בטלי לגביה ועליו הוא פטור כדבי נתן: **ואילו הוליאן למוא שם.** שהיה אותו עליון אחוז בהן ולא מלובש מייב הנושא והיינו כרבא: **מיהוי כלולה בשם.** והיא עצמה תיאסר: **מגיאה פירות.** דעיקר נעשית בשם לפירות הלכך אבן מיטלטלת אגב כלי ופירות שהוא מותר: **וינקטינהו בידיה.** ילקטם מעל האדם בידיו ויחזירם לכלכלה ויטלטלם ולמה התירו אבן לטלטל אגב כלי ופירות: **בפירות המיטנפין.** בפירות מבוצלין וריכין מאד כגון תאנים ותותים וענבים שאם ישליכם לארץ יטנפו: **וגנעריגהו לעורי.** עד שיסתלקו הפירות מן האבן לתוך הכלכלה לגדלן וישלך האבן לבדה בגעורתה: **פחותה.** שנפחתים דופנה או שוליה: **וטמאה למעלה.** והוא צריך לטהורה ואינו יכול ליטול הטמאה בידיה לפי שהיא מוקפה לפיכך יטלטל הכל עד השלחן וישלך הכל עליו ויטול הטהורה: **לישדינהו.** לארץ כולן: **וינקטינהו.** לטהורה ביד ויחזירנה לכלכלה: **מאני לגורף גופו.** שצריך לטהורה לגופה לאוכלה הלכך אי לאו דטהורה למטה לא שרו ליה לטלטולי לטמאה אלא שקיל לטהורה וממטי לה לשלחן: **בריישא לגורף מקומו.** שצריך למקום הכלי וע"כ כולו הוא צריך לסלקו משם ושרו ליה רבנן לטלטל אי אתו אי: **ומאי דוחקיה דו.** דאיצטריך למימר לא שנו אלא שהטמאה למעלה לשבקי דקסב"ד בין שטמאה למעלה בין שטמאה למטה: **אלא לגורף גופו.** שצריך לכך לשכב עליו שם ולא לסלקו לפיכך לא התירו לו לימלו עם הטעות אלא שמנערו במקומו אבל צריך למקום הכר מטלטל הכל ביחד: **ומדסיפא דו' ריישא נמי לגורף גופו.** הלכך אי הוה טהורה למעלה לא הוי שרי ליה לטלטולי טמאה דקתני גבי טעות מנערו ונופלות ומטלטל היתרא לחוליה: **הא קמקפן.** שמציאה לידי היתר ונגוד ביה אמו מיקון שב"ש מלאכה: **רי"א דאמר תרומה.** הואיל ומיתנה להעלות אחת שילה בעינא מחמת כאילו מונחת לבדה ואינה מעורבת הלכך לא קמתקן מידי: **מדמעט.** זה שנפכד משם ואוסר ל"ט של חולין כאילו היא תרומה ודאי: **והכ"א אין המדומע מדמע.** חולין אחרים אלא לפי חשבון התרומה שבמדומע. כגון אם תחילתו נדמע ס' של חולין ע"י סאה תרומה וחזרה סאה ממנו ונפלה לתוך אחרים לא משגיח תרומה אלא ס' שבסאה זו ונדמע עד ל"ט שכנגדו ואם יש חולין יותר מק' כנגדו עולה: **אימר דשמעת ליה.** לר"א דאמר תרומה כמאן דמחתא בעינא: **לחומרא.** לדמעה כתרומה ודאי: **לקולא.** דלא ליהוי המעלה אותה בשבת כמתקן: **מי אמר.** הא ודאי מתקן הוא ע"כ: **הוא דאמר.** רבי יהודה דמתני' כדבי שמעון דאמר לקולא נמי כמאן דמחתא בעינא דמיא: **נמאה.** ולאויה להעלותה ויתכשרו החולין: **עד שנעלה אחרים.** ועכשיו אין בה חולין כדי להעלותה בחמה וק': **ר"ש מפיה.** קס"ד משום דס"ל קמייתא כמאן דמחתא בעינא דמיא ונמצאת אחרונה זו נופלת בתוך ק' של חולין: **בטל בק'.** והוו להו ככולהו חולין ומיהו כיון דצריך להעלותה ע"כ המעלה מתקנו: **נותן עיניו.** דמדומע בלד זה להעלותו לתרומה ואוכל בלד אחר הלכך הואיל ונצא העלאה מתחיל ואוכל אין תיקון בהעלאתו: **והא**

בן אלעזר דאמר נותן עיניו בצד זה, כלומר מחשב להוציא התרומה מצד זה ואוכל מצד זה, ש"מ כי התרומה מחתא במקום אחד. ואקשינן וכי ר' יהודה כר' שמעון בן אלעזר סבירא ליה

ו) ס"א מגלא, **ז)** תרומות פ"ה מ"ו תמורה יב. ע"ש, **ח)** תרומות פ"ה מ"ח, **ט)** כתובות נט. [ע"ש תוס' ד"ה בממשבה ותוס' מנחות נה. ד"ה בממשבה], **י)** נקלף פסחים פתחה, **יא)** [ועי' תוס' חולין נט: ד"ה לא],

רבינו חננאל

משום כיס, תינוק מת וכיס תלוי לו בצוארו פטור. פי' תינוק מת לקברו והכיס עמו, כדאמר ריש לקיש פוטר היה ר' שמעון במוציא את המת לקברו. והילכתא כרבא דקאי כר' שמעון דסבר כל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. ובפרק יציאות השבת אוקימנא להא דתני זב שיצא בכיס שלו בשבת פטור כר' שמעון, דסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור. ולא תימא מלאכה צריכה לגופה כגון מר לעשות טס וס"מ להגיהו, אלא אפילו מר לחפוך בו וס"מ לקראות בו, מלאכה שצריכה לגופה היא, וכי לא פטר ר' שמעון אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה אבל מלאכה שצריכה לגופה אפילו ר' שמעון מחייב.

ותניא כרבא המוציא כלים מקופלין ומונחין לו על כתיפו וסגדליו וטבעתו בידו חייב, ואם היה מלובש בהן פטור. המוציא אדם וכליו עליו וסגדליו ברגליו וטבעתו בידו פטור, שאילו הוציאן כמות שהן חייב, והילכתא כוותיה. **מתני' מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה.** אוקמה רב חסדא למתניתין הא בשטהורה למטה וטמאה למעלה. ואותבוה הא מטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החולין, בין שהורה למטה וטמאה וטמאה למעלה, ובין שהורה למעלה וטמאה למטה. ופרקה רב חסדא מתניתין לצורך גופו כדי לאכלו, שאינו מוחר לו לטלטלו אלא הראוי לו לאכלו. ובריישא לצורך מקומו שצריך לפנות המקום לבית המדרש או לארוחים שמותר לו לטלטל לצורך מקומו אפילו מה שאינו ראוי לאכילה. **ואמרינן** מאי דוחקיה דרב חסדא לאוקומה למתניתין לצורך גופו. אמר רבא מתניתא קשיתיה, דקתני סיפא מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות, ואוקמה ר' יוחנן לצורך גופו דאי לצורך מקומו אפילו עודן עליו מטלטלן, ואמר רב חסדא לא מוקמינן מתניתין בתרי טעמי ומדסיפא לצורך גופו רישא נמי לצורך גופו. **פיסקא דמתני' ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה.** פי' מדומע, תרומה שנפלה בחולין ודימנה, מעלין אותה אם יש שם מאה ואחד, ואקשינן אמאי והא קא מתקן טיבלא ונמצא עושה מעשה בשבת. ופרקינן ר' יהודה דאמר כי מעלין את המדומע כר' אליעזר סבירא ליה דאמר תרומה בעינא מחתה. פי' מדומע, תרומה שנפלה בחולין אין מחשבין אותה שנתערבה בכל החולין אלא כאילו נתונה במקום אחד היא, וכשנטול מאה ואחד סאה אנו אומרין כי היא התרומה. אבל שאר החולין מתוקנין היו מקודם, ולא היה אסור אלא זו הסאה שנטלה במקום התרומה שנפלה בלבד, דתנן סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר, ר' אליעזר אומר מדומע כתרומה ודאי. פי' סאה תרומה שנפלה לתוך חמשים סאין חולין, ועוד נפלה כאילו החמשים ואחד סאין סאה אחת לששים סאה חולין, ר' אליעזר סבר הכל אסור חמשים הראשונים ששים האחרונים לפי שאין המדומע עולה אלא באחד ומאה ואין באחד מהן מאה בעת נפילתה בהן. וחכ"א

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' ומסמ' סס טוס"ע סס:
ה ב ג מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ח ופי"ש הלכה יט:
ו ד (טוס"ע ס"ח סי' שלה סעיף ה):
ז ה מיי' פכ"ח סס הל' מז טוס"ע ס"ח סי' שמ סעיף ג:
ח ו מיי' סס טוס"ע סס סעיף כ:
ט ז ח ט י מיי' סס הלכה כ:
י כ מיי' פכ"ג סס הלכה ט והלכה טו:
יא ל מיי' פי"ג מהל' תרומות הל' ג:
יב מ סס הלכה ו:

מוסף רש"י

מדמעת כתרומות ודאי. שאם נפלה סאה מן המדומע למקום אחר ואין שם מאה אאין לבד סאה זו, כולן אסורין (תמורה יב.). **אלא לפי חשבון.** לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דימוע נעיגן מאה שיעורין מן החולין, אבל מאה סאין לא נעיגן, כגון אם נפלה תחילה סאה של תרומה לתוך כ"ד סאין של חולין, ונדמעו ונכנסיו כל סאה וסאה שיש שם הוי אחד מכ"ד שנו תרומה, והייט לוג תרומה בכל סאה וסאה, אם חזרה ונפלה סאה אחרת דימוע לתוך חולין אחרים, אם יש שם שנעים וסנעה לוגין אחרים של חולין מלמעלן עם עשרים ושלשה לוגין חולין שבסאה זו ומתבטלין את לוג התרומה (שם).

מוסף תוספות

א. ויניחם בתוך כלי אחר. תוס' הכא"ש. **ב.** גבי תרומה אמר רב חסדא. תוס' הכא"ש. **ג.** אע"ג דמוקמינן לה נמי בפירות המיטנפים. תוס' הכא"ש. **ד.** כגון שהטהורה מונחת בסלים קטנים בפני עצמה וכן הטמאה ואותם סלים מונחים. תוס' הכא"ש. **ה.** והוו סלים של טהורה למעלה מסלים של טמאה. תוס' הכא"ש. **ו.** ולהניחם ע"ג קרקע. תוס' הכא"ש. **ז.** שהפירות והאבן מונחים יחד. תוס' הכא"ש. **ח.** בהא לא מטרחינן לי' ליקח וכו'. תוס' הכא"ש.

רבינו חננאל (המשך)

אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון, פי' סאה שנפלה לחמשים סאין ונפלה מאלו החמשים סאין לפחות מחמשים מדמעת, אבל אם נפלה סאה לששים סאין עולה לפי שאילו היתה סאה במאה סאין ואחת היתה עולה. **וחזרנו עוד להקשות, אימור דשמעת ליה לר' אליעזר שמתחשב מכלל נ"א סאין הללו הסאה האחת שנפלה לס' סאין אחרות תרומה כולה, ומדמעת עד מאה ואחת לחומרא, לקולא לתקן בשבת מי שמעת ליה, ולא עמדה. ופירקנו פירוק אחר הוא,** ר' יהודה סבר לה כר' שמעון דתנן סאה של תרומה שנפלה למאה חולין ונדמעו, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה האחרת הרי זו אסורה, ור' שמעון פתר. ת"ק סבר כיון שלא הגביהה נמצא שנפלו ב' סאין למאה סאין ואין עולין כי פחות ממאה הן. ור' שמעון סבר מאותה העת שנפלה סאה תרומה למאה חולין הותרו המאה ונשארו חולין בהכשירן, וסאה אחת בתוכן תרומה, **התרומה היא אסורה בלבד, וכשנפלה אחר כן עוד סאה אחרת תרומה עליהן, על מאה חולין נפלה ועולה כו'. ופרקינן לה דברים פשוטין הן. והדרנן דמוקמינן** ר' יהודה דמתניתין כר' שמעון

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שאוכל מרובה על הפסולת. פי' בקונטרס משום דהשתא הוי טרחא יתירא למיסקליה לאוכל ואינו נראה לר"י דאי משום טרחא הוי מאי קמ"ל בסמוך הכא נמי כיון דאי בעי למיסקל לא מיסתקיל ליה עד דשקיל ליה לאכן כפסולת מרובה על האוכל דמי היכי הוי משום דאי טעמא כפסולת מרובה על האוכל ולכך הוצרך רש"י לפרש דל"ג עד דשקיל ליה לאכן על כן נראה לר"ת דטעמא משום דכי אוכל מרובה על הפסולת הוה פסולת כבטל לגבי רובו ומותר ליטלו מן האוכל ולזורקו אבל פסולת מרובה על האוכל לא בטיל ליה פסולת [a] לגבי אוכל[b] והשתא אמי שביר גירסת הספרים[c] דגבי חבית נמי כיון דאי בעי למיסקל לא מיסתקיל ליה [d] עד דשקיל ליה לאכן כפסולת מרובה על האוכל דמי[g] דכיון שאין יכול כלל ליטול מן היין בלא נטילת האכן לא חשיב[h] כבטיל לגבי האוכל כיון שהאוכל אינו ניכר כלל ואינו יכול ליטול הימנו כשהאכן על פי החבית. מ"ר. והא דמוקי לה בספ"ק דביצה (ל' יד: וסס) כגון דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא [i] באוכל קאי ולא אפסולת ולפירש"י קאי אפסולת ולא באוכל [וע"ל לא יכרוך הפסולת דנפיש בטירחא]:

לא שנו אלא בשבח. וא"ת תרתי חבירתה איתמר והא לא תקשה תרתי מתני' למה לי דהוה אמינא אכן ודאי שרי בשבח שנראה טפי כביטול החבית אבל מעות שעל גבי הכר אפילו בשבח ה"א דאסיר[a]: התם

והא מיפליג פליג עילויה דתניא [b] רבי יהודה אומר מעלין את המדומע באחד ומאה רבי שמעון בן אלעזר אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר דרבי יהודה עדיפא מדר"ש בן אלעזר: **מתני'** [c] [a] האבן שע"פ החבית מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר מנער את הכר והן נופלות [b] היתה עליו [d] לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה של עור נותנין עליה מים עד שתכלה: **גמ'** אמר רב הונא אמר רב [e] לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור: [היתה בין החביות כו']: [f] מאן תנא דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא בהיתרא טרחינן באיסורא לא טרחינן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן רשב"ג היא דתנן [g] הבורר קטנית ביו"ט ב"ש אומרים בורר אוכל ואוכל וב"ה אומרים [h] בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי [i] ותניא אמר רשב"ג [j] במה דברים אמורים שהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל דברי הכל בורר אוכל והא הכא דכי אוכל מרובה על הפסולת דמי הכא נמי כיון דאי בעי למישקל לא משתקיל ליה יין עד דשקיל לה [k] לאכן כפסולת מרובה על האוכל דמי: היתה בין החביות מגביה: תניא רבי יוסי אומר היתה החבית מונחת באוצר או שהיו כלי זכוכית מונחין תחתיה למקום אחר ומטה על צדה והיא נופלת ונוטל הימנה מה שצריך לו ומחזירה למקומה: מעות שעל הכר: אמר רב אשי אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן [l] לא שנו אלא לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו וכן תני חייא בר רב מדיפתי לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו: מעות שעל הכר מנער וכו': א"ר אושעיא שכח ארנקי בחצר מניח עליה ככר או תינוק ומטלטלה אמר רב יצחק שכח לבינה בחצר מניח עליה ככר או תינוק ומטלטלה אמר רבי יהודה בר שילא אמר ר' אסי פעם אחת שכחו דסקיא מלאה מעות בסרטיא ובאו ושאלו את ר' יוחנן ואמר להן הניחו עליה ככר או תינוק וטלטלוה אמר מר זוטרא הלכתא כבל הני שמעתתא בשוכח רב אשי אמר אפילו שכח נמי [לא] [m] ולא אמרו [n] ככר או תינוק אלא למת בלבד אביי מנח כפא אכיפי רבא מנח סכינא אבר יונה ומטלטלה אמר רב יוסף כמה חריפא שמעתתא דדרדקי אימר דאמור רבנן בשוכח לכתחילה מי אמור אמר אביי אי לאו [o] דאדם חשוב אנא כפא אכיפי למה לי הא חזו למיזגא עלייהו אמר רבא אנא אי לאו דאדם חשוב אנא סכינא אבר יונה למה לי הא חזי לי לאומצא טעמא דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא לא [p] למימרא דרבא כרבי יהודה סבירא ליה והאמר רבא לשמעיה טווי לי בר אווזא ושדי מיעיה לשונרא התם

[a] נמי א מיי' פכ"ב מהל' שבת הל' ח טוש"ע ס"מ סי' שנ סעיף ד:
[b] ב מיי' פכ"ב שם הל' יח טוש"ע ס"מ סי' שנ סעיף ט:
[c] ג מיי' פכ"ב שם הלכה יז טוש"ע ס"מ סי' שנ סעיף ד:
[d] ד ה מיי' פ"ג מהל' י"ט הל' טו סמג לאוין עה טוש"ע ס"מ סי' תקי סעיף כ:
[e] ו ז מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה יח טוש"ע ס"מ סי' שנ סעיף ה:
[f] ח ז מיי' פכ"ב שם הלכה ט טוש"ע ס"מ סי' שיח סעיף ה:

מוסף רש"י

האבן שעל פי החבית. ומולרך ליטול מן סתיו שבתוכה (לעיל קכה:). **היתה עליו.** על הכר של בגד (זבחים צד:). **לשלשת.** גיעול של רוק או של טוחה (שם). **מקנחה בסמרטוט.** בשבת ואינו נוטן עליה מים לכלותה ולהעבירה מפני שהוא מכבס וכיבוס אב מלאכה הוא דהייט מלבן (שם). **נותנין עליה מים עד שתכלה.** בשטיפת מים, ומיהו שפשופי בידים לא (שם). **לא שנו.** דמותר לטלטל החבית והאבן עליה, דקתני ואם היתה בין חביות, שיש לטעותה שם שלא תפול האבן על החבית שבצדה, מגביה ומטה על צדה והא נוטלת (לעיל קכה:). **בשוכח.** האבן עליה בבמקומן (שם). **אבל במניח.** נעשית החבית בסיס לאבן שהיא דבר האסור ואין מטלטלין את החבית (שם). **במה דברים אמורים.** דאמרי ר"ש ליטול פסולת ממש ולהשליך (ביצה יד:).

מוסף תוספות

א. כיון דזוטרא בשיעורא הוי"ל פסולת כמאן דקאי בעיניה ואינו בר בטלול, ולפיכך בורר את האוכל שהוא בר טלטול. רעב"ש ביצה יד: ד"ה ופרקינן לא לגמלא, ופריך מחבית דאוכל מרובה על הפסולת הוא, וליבטיל אבן לגבי חבית ויהא מותר ליטלו. תוס' כתש"ס. ב. [ד]משני. תוס' כתש"ס. ג. דכי היכי דפסולת מרובה על האוכל לא בטיל פסולת לגבי אוכל, דחשיב כמאן דקאי בעיניה, כך האבן הזה קאי בעיניה ולא בטיל לגבי החבית. רעב"ש. ד. האבן. תוס' כתש"ס. ה. ואי לא אתמר אלא הך דמעות הוי"א דאבן אפי' מניח שרי. תוס' כתש"ס.

רבינו חננאל

והא מיפלג פליג עליה, דתניא ר' יהודה אומר מעלין את המדומע באחד ומאה, ר' שמעון אומר נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד זה. ומפרקינן דר' יהודה עדיפא שרי יהודה מתיר אפילו להעלותה, ור' שמעון אינו מתיר להעלותה אלא לתת עיניו בצד זה ולאכול מצד זה. ותרוייהו סבירא להו סאה תרומה שנפלה למאה חולין בעת שנפלה למאה מותרין הן ובתקנון הן, ואין צריכין תיקון אלא סילוק סאה אחת מהן בלבד במקום התרומה. **פיסקא האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת.** אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. פי' נעשת החבית כן לאבן ואסור להטות החבית כלל. והילכתא כוותיה דרב, דר' אמי אמר ר' יוחנן קאי כוותיה בפרק כל הכלים. היתה בין החביות מגביהה ומטה על צדה כו'.

[a] (תוספ' פט"ו), [b] (לעיל קכה:), [c] (מכות כד., [d] (פי' לוחמת מרגולים. ערוך), [e] (לעיל קכה: ע"ש), [f] (ביצה יד.), [g] (ב"ר שם ע"ש), [h] (לעיל ג: מג:), [i] (לעיל נא, וש"נ), [j] (ביצה נב., [k] (רש"ל ממ"ז), [l] (דף כד.), [m] (כמ"ש: דוחק שאם יטנה תפול), [n] (עי' יעב"ץ), [o] (לי"ל לגבי אוכל והאוכל לא בטיל לגבי פסולת משום דחבית וע"כ בורר את האוכל והשתא כו', [p] (לי"ל דאוכל קאי שהאוכל כפיס בטרחא ואם"ה בורר אוכל הוא"ל חזור בשיעורא ולא בטיל ליה פסולת.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשקיל לה כפסולת כלי"ל ומיתת לאכן נמתק: **(ב)** רש"י ד"ה נותן וכו' כיבוס ממש לא דהוראל: **(ג)** ד"ה דכרי הכל וכו' והוה ליה למשקל: **(ד)** ד"ה ה"ג לא משתקיל ליה יין עד: **(ה)** תוס' ד"ה שאוכל וכו' לא משתקיל ליה יין עד:

גליון הש"ס

גמ' מאן תנא דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא. עיין לעיל דף נא ע"ב תוס' ד"ה אינו טולו:

רבינו חננאל (המשך)

תניא ר' יוסי אומר היתה החבית מונחת באוצר או שהיו כלי זכוכית מונחין תחתיה, מגביהה למקום אחד ומטה על צדה ונוטל מה שצריך לו ומחזירה למקומה. **מעות שעל הכר.** נמי אוקמוה משמיה דרב בשוכח, אבל במניח נעשית הכר בסיס למעות ואסור אפילו לנענר. ואמר רבה משמיה דר' יוחנן לא שנו אלא לצורך גופו כגון שצריך (סבר) [הכר] לישב עליו, אבל אם הוא צריך למקומו, מטלטלן ועודן עליו. וכן תני חייא בר רב מדפתי. **והא** דא"ר הושעיא שכח ארנקי בחצר, ור' יצחק דאמר שכח לבינה בחצר, ויהודה בר שילא דאמר שכחו דסקיא מליאה מעות בסטיו, ואמרו שמניח עליה ככר או תינוק ומטלטלו, ואמר מר זוטרא הלכתא ככל הני שמעתתא בשכח. ולית הילכתא כוותייהו אלא הילכתא כרב אשי דהוא בתראה דאמר לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד. **אביי מנח כפא.** פי' תרווד. אכיפי, הן כגון כיפה של צמר. ורבא מנח סכינא אבר יונה, והוא מליח אבל [לא] היה מבושל, והיה מטלטל בן יונה אגב סכינא, (אמ') שאילו מותרין לטלטל בשבת דתניא בראשונה היו אומרים ג' כלים מותרין בשבת, מקצוע של בבילה, וזומליסטרון, וסכין קטנה שע"ג השולחן, וכפה היא זומליסטרון כדתנן נישלה כיפה טמאה משום מזלג. **ואקשינן** על רבה טעמא דחזי לאומצא הא לא חזי לאומצא לא דהא מוקצה הוא, כלומר כר' יהודה סבירא ליה ולא כר' שמעון, דאי ר' שמעון לית ליה מוקצה אלא אפילו בשר תפוח שרי לטלטולי'ה וכל [שכן] בשר אחר בין חי בין מליח. **ותוב** אקשינן עליה ומי סבר לה רבא כר' יהודה, והא [א"ל] רבא לשמעיה טוי ליה בר אווזא ביו"ט ושדי מיעיא לשונרא כר' שמעון, דאי כר' יהודה הא אמר כל דבר שאינו מוכן לאכילה אסור לטלטלו. ואפילו בהמה לא היה מתיר לבודקה אלא באשפה, שאם תימצא טריפה יניחנה באשפה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הסס כיון דמסרח. מעייל מי מלגנא ליה עד אורתא: **מאתמול דעתיה עליה.** לשונרא וכין דאתמשות נמי מוכן לבהמה הוה: **אוד. פורגו"ן דסתם עליס לחסקה ניתנו ולא לטלטול כלי: ואוד שנשבר. ביו"ט: נשברי כלים.** שנשברו היום דהוו להו מולד: **ש"מ.** דכרבי יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה:

מתני' מעבירין. בידים מעל השלחן לכלב: **עצמות.** של אוזוזים דליים להו לב"ש מוקצה: **וב"ה אומרים מפנה אם הטבלה.** שיש תוכת כלי עליה אבל לא יטלטל הקליפין בידים כרבי יהודה: **מעבירין מעל השלחן.** סתמא היא: **פירורין פחות מכזית.** וכ"ש כזית כדמפרש טעמא שהם מאכל בהמה: **ושער של אפונין.** שרביטין של קטניות שהקטניות גדל בהם: **אפונין.** יש"ש: **עור בית אחיזה.** ב) [בית אחיזה] של עור שיאחזו בו: **מקנחין בו.** טבלא: **אין מקנחין בו.** שכשאוחזו נסתר בין אצבעותיו: **ניטל בשבת.** כשהוא נגוד: **ואינו מקבל טומאה.** דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מחצלת: **גמ' אנו אין לנו.** אין לנו סומכין על משנתינו כמות שהיא שנויה אלא מוחלפת שיטתה וב"ש כרבי יהודה בו': **אסור לאכדן ביד.** מדקתני מעבירין בידים ולא זריק להו: **דנים ליה מוקצה.** דאי ר' יהודה מאתמול לאו לבהמה קיימי שהרי האוכל היה עמהן והיום לוקח מהם: **שאין מתכוין.** שאין מתכוין לסחוט: **גרעינין.** של תמרים והם לבהמה: **ארמייתא.** תמרים רעים הם ומלכלין התמרים עצמן לבהמה הלכך אגב אימייהו לבהמה נמי קיימי: **פרסייתא.** תמרים עוכיס הם ואין מלכלין אותן לבהמה: **כל דרנו.** משתמש בו ואין כאן משום גזיון וממהמהו בתבשיל: **נקנח דמיה.** ספל של מיס: **גרף של ריעי.** לוכרן לפניו כשאוכל התמרים עד שנמאסות בעיניו וזוטלין אותן מפניו כגרף של ריעי ונותנן לבהמה: **זריק להו בגישני'.** אל עבר השלחן: **אחורי המטה.** שהוא מיסב עליה:

הדרן עלך נוטל

התם כיון דמסרח. ומתקלקל ואין ראוי למאכל אדם מאתמול דעתיה עילויה ליתנו לבהמה אע"ג דבשעה של אפונין ושל עדשים אסקינן לרבי יהודה אע"ג דחזו למאכל בהמה וכן גרעינין דלעיל בפרק במה מדליקין (דף כט.) דאמרינן לרבי יהודה אכלן אין מסיקין בגרעינין[א] מ"מ הכא שרי כדפי' התם[ב]: **ליטול מהן אוד.** גרגה לר"ת כפירוש ה"ג דאסירי משום תיקוני מנא דלפירו' זה (ד) דאע"ג דלא מתקלא[ג] ליה גזרינן אגא יבא לידי תיקון כלי: **עצמות וקליפין.** לא כפירוש הקונטרס דפירש אפילו קטן ואין ראוין לאכילת כלבים (ה) דהאי תנא אמרינן בגמרא דברבי שמעון סבירא ליה ור"ש בעי לכל הפחות ראויא למאכל בהמה דקתני מעבירין מעל השלחן פירורין כו' מפני שהוא מאכל בהמה ומוקמינן בגמרא כוותיה[ד]:

אנו אין לנו אלא ב"ש כר"י בו'. במסכת עדיות לא מיתניא בהדי קולי ב"ש וחומרי ב"ה והיינו כרב נחמן והא דלא מייתי סייעתא מהתם משום דמאי אולמא דהא מהא: **פירורין שאין בהן כזית אסור לאכדן ביד.** פי' בקונטר' מדקתני מעבירין ולא קתני זורקין אלא דבריהם נמי קתני מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ולא קתני זורקין אע"פ שמותר לאכדן ביד ועוד דאמרינן בברכות בריש אלו דבריס (דף נב:) וב"ה אומריס אם שמש ת"ח הוא נוטל פירורין שיש בהן כזית ומניח פירורין שאין בהן כזית ומסייע ליה לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית אסור לאכדן ביד: שער של אפונין: מני ר"ש היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו אתאן לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור בהא אפילו ר"ש מודה[ה] דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא יומת[ה] הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרו לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אמן ודפרסייתא אסור שמואל מטלטל להו אגב ריפתא: (שרנ"ם שפ"ז סימן): שמואל לטעמיה[ו] דאמר שמואל [ז]עושה אדם כל צרכו בפת[ח] רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו בגרף של ריעי א"ל רב אשי לאמימר[ט] [י]וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה רב ששת זריק להו בלישנה רב פפא זריק להו אחורי המטה [כ]אמרו עליו על רבי זכריה בן אבקולס [ל]שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקן:

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

התם דמסרח דעתיה עילויה מאתמול הכי נמי מסתברא דרבא כר' יהודה סבירא ליה[מ] דדרש רבא [א]אשה לא תכנס לבית העצים ליטול מהן אוד ואוד שנשבר אסור להסיקו ביום טוב לפי[ב] שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים שמע מינה: **מתני'** [ג]ב"ש אומרים [ד]מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין וב"ה אומרים [ה]מסלק את הטבלא כולה ומנערה מעבירין[ו] מלפני השלחן פירורין פחות מכזית ושער של אפונין ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה [ז]ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו[ח] [ט](וחכמים אומרים) בין כך ובין כך [י]ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה: **גמ'** [כ]אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כרבי שמעון: מעבירין [ל] מלפני השלחן פירורין: מסייע ליה לר' יוחנן [מ]דאמר רבי יוחנן [נ]פירורין שאין בהן כזית אסור לאכדן ביד: שער של אפונין: מני ר"ש היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא ספוג אם יש לו בית דלית ליה אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו אתאן לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור בהא אפילו ר"ש מודה [ס]דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא יומת [ע]הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרו לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אמן ודפרסייתא אסור שמואל מטלטל להו אגב ריפתא: (שרנ"ם שפ"ז סימן): שמואל לטעמיה[פ] דאמר שמואל [צ]עושה אדם כל צרכו בפת[ק] רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו בגרף של ריעי א"ל רב אשי לאמימר[ר] [ש]וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה רב ששת זריק להו בלישנה רב פפא זריק להו אחורי המטה [ת]אמרו עליו על רבי זכריה בן אבקולס [א"א]שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקן:

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

(א) ביצה לג., ב) (שם לב.) לעיל כח: כט. וקמד:, ג) נקמן קנ. [ביצה כ. תוספ' פי"ז מתני' איסכה ס"ק], ד) ס"ש מגמיהן, ה) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה וכ"ה], ו) ס"ש ל"ג, ז) נ"ש מקנחין בו וגעגל, ח) [נקמן קנ. ע"ש ביצה כ.], ט) כרכות נב: ע"ש, י) לעיל עה. קנ. קיח: קח. קכ: וקנב. סוכה לג: מחות ו. בכורות כה. [ביצה לו.], כ) כרכות נ: לעיל נ: ביצה כח:, ל) [נ"ל רבא עי' תוס' ד"ה רבא], מ) [ביצה שם. לו.], נ) [תוספ' פי"ז], ס) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן], ע) [נר' תוס' מנחות נח: ד"ה ומוכח דאמרי דזהו מקוגיות הפוסקות],

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד חתיה. ייטי"ש. בקיה סוג אפונה.

מוסף תוספות

א. התם נמי [כיון דלא חזו אלא לחיותא או להסקה. ריטב"א שם], מאתמול דעתיה עילויה לחסיר הגרגרינן כשיאכל התמרים למחר [ריסיק [בהם]. תוס' הרא"ש שם], ואמאי חשיב ל' טפי נולד ממניעה דבר אוהא. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ב. (דהתם) [דהכא] בר אוזא נשחט מעי"ט ואין המעיים צריכים לאוז וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתביה לשונרא אם יסריחו חשיבה הכנה מעלייתא אבל (הכא) הגרגרינן צריכין לאוכל וחשיבי כאוכל עצמו עד שיאכל התמרים [דאם הי' מפרישן מן האוכל, הי' האוכל מתקלקל. תוס' הרא"ש] לכך חשיב להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מאתמול. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ג. גירסת תוס' הרא"ש: מתקנא. ד. אבל כשאינו ראוי למאכל בהמה הוי כמו צרורות שבחצר. תוס' הרא"ש. ואפי' ר"ש מודה דאסיר כיון שאין תורת כלי עליהן. מי הר"ן. לכך נ"ל שהם ראויים למאכל בהמה כגון עצמות רכים וקליפי תפוחים, וב"ה סברי כיון דלא חזי למאכל אדם לא. תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן. ה. שאם היה אסור לאכדן ביד הוה במשמע דתורת אוכלין לאדם הן ופשיטא דמותר לטלטלן כשאר אוכלין הראויין לאדם, ומאי קמ"ל. שיטה להר"ן. ו. לא שרינן לכתחילה אלא בדבר המותר לאדם חשוב. רמב"ן.

רבינו חננאל

ומסקנא דשמעתא דרבה כר' יהודה ס"ל, ופשוטה היא. **מתני' בה"א מבחדין מעל השולחן עצמות וקליפין** וכו'. אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כר' יהודה וב"ה כר' שמעון. **מעבירין מעל גבי השלחן פירורין פחות מכזית.** מסייע ליה לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית מותר לאכדן ביד. **ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו.** אפילו לר' שמעון, דהא אי אפשר שלא לסחוט באחוז בספוג אלא אם יש לו עור בית אחיזה. **גרעינין דתמרי** (ארמי) **ארמייתא שרי לטלטולי הואיל וחזיין על גב אימן.** פי' רכים הן ונאכלין עם התמרים עצמן. **דפרסייתא שמואל** מטלטלינהו ואגב ריפתא, וכו' שמעתא. **הדרן עלך אדם**

(מ) במשנה מעבירין מעל השלחן פירורין: (נ) שם ומ"ש רש"י ותוספות ואלפסי לא גרסי וחכ"ל אבל מפי' המשניות להרמב"ם משמע דגרס לה: (ג) גמ' מעבירין מעל השלחן פירורין: (ד) תוס' ד"ה לעולל וכו' דלפירוש זה אינ"ג: (ה) ד"ה וחס ולא וכו' מודה ר' יהודה דאמרינן לומה:

מוסף רש"י

אוד. עץ לעצות אוד לתנור, פורגין בלע"ז, ושעמא משום דלא נתנו אלא להסיק אלא מ"מ נעשה כלי מנעוד יום (ביצה לג.). שמסיקין בכלים. דבני טלטול נמי ניהו ומעלעלן נמי להסיקן (ביצה לב.). ואין מסיקין בשברי כלים. שנשברו ביו"ט, דהשתא לא חזי לטלטול, ולא משום דחזו לסקה, אמטול לא להכי קיימא (שם) שנשברו בו ביום דהוו להו מולד (לעיל כח:). מעבירין. בשבת, עצמות. שאין ראוין לאכילה, וקליפין. קליפי אגוזים ולא מיתיבן למוקלה (ביצה ב.). **ובית הלל** אומרים. אין מטלטלין אותן בידים שמוקלה הן, אלא אין מעבירין מעל השלחן פירורין אלא בדבר המותר לאדם ומעבירה (שם). **אנו** אין לנו. בשיטת מפנה זו לפי שמוחלפת שיטתיה, אלא כך שמעתי מרבותיו דב"ש כר' יהודה וממחרי, דב"ה כר"ש (שם). מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא יומת. כאומר אחתוך ראש בהמה זו בשבת ואינו רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר אלא תמות בתמכין דשיב ליה, וכי אמריגן דבר שאין מתכוין מותר כגון כיסי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גוזר אדם מטה כמה וכפלה ומגלגל אלא יתכוין לעצות חרץ, כי עביד נמי חרץ דהוי מלאכה נמורה לא מיתייב,

---

הסס כיון דמסרח. מעייל מי מלגנא ליה עד אורתא: **מאתמול דעתיה עליה.** לשונרא וכין דאתמשות נמי מוכן לבהמה הוה: **אוד. פורגו"ן דסתם עליס לחסקה ניתנו ולא לטלטול כלי: ואוד שנשבר. ביו"ט: נשברי כלים.** שנשברו היום דהוו להו מולד: **ש"מ.** דכרבי יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה:

מתני' מעבירין. בידים מעל השלחן לכלב: **עצמות.** של אוזוזים דליים להו לב"ש מוקצה: **וב"ה אומרים מפנה אם הטבלא.** שיש תוכת כלי עליה אבל לא יטלטל הקליפין בידים כרבי יהודה: **מעבירין מעל השלחן.** סתמא היא: **פירורין פחות מכזית.** וכ"ש כזית כדמפרש טעמא שהם מאכל בהמה: **ושער של אפונין.** שרביטין של קטניות שהקטניות גדל בהם: **אפונין.** יש"ש: **עור בית אחיזה.** ב) [בית אחיזה] של עור שיאחזו בו: **מקנחין בו.** טבלא: **אין מקנחין בו.** שכשאוחזו נסתר בין אצבעותיו: **ניטל בשבת.** כשהוא נגוד: **ואינו מקבל טומאה.** דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מחצלת: **גמ' אנו אין לנו.** אין לנו סומכין על משנתינו כמות שהיא שנויה אלא מוחלפת שיטתה וב"ש כרבי יהודה בו': **אסור לאכדן ביד.** מדקתני מעבירין בידים ולא זריק להו: **דנים ליה מוקצה.** דאי ר' יהודה מאתמול לאו לבהמה קיימי שהרי האוכל היה עמהן והיום לוקח מהם: **שאין מתכוין.** שאין מתכוין לסחוט: **גרעינין.** של תמרים והם לבהמה: **ארמייתא.** תמרים רעים הם ומלכלין התמרים עצמן לבהמה הלכך אגב אימייהו לבהמה נמי קיימי: **פרסייתא.** תמרים עוכיס הם ואין מלכלין אותן לבהמה: **כל דרנו.** משתמש בו ואין כאן משום גזיון וממהמהו בתבשיל: **נקנח דמיה.** ספל של מיס: **גרף של ריעי.** לוכרן לפניו כשאוכל התמרים עד שנמאסות בעיניו וזוטלין אותן מפניו כגרף של ריעי ונותנן לבהמה: **זריק להו בגישני'.** אל עבר השלחן: **אחורי המטה.** שהוא מיסב עליה:

הדרן עלך נוטל

התם כיון דמסרח. ומתקלקל ואין ראוי למאכל אדם מאתמול דעתיה עילויה ליתנו לבהמה אע"ג דבשעה של אפונין ושל עדשים אסקינן לרבי יהודה אע"ג דחזו למאכל בהמה וכן גרעינין דלעיל בפרק במה מדליקין (דף כט.) דאמרינן לרבי יהודה אכלן אין מסיקין בגרעינין[א] מ"מ הכא שרי כדפי' התם[ב]: **ליטול מהן אוד.** גרגה לר"ת כפירוש ה"ג דאסירי משום תיקוני מנא דלפירו' זה (ד) דאע"ג דלא מתקלא[ג] ליה גזרינן אגא יבא לידי תיקון כלי: **עצמות וקליפין.** לא כפירוש הקונטרס דפירש אפילו קטן ואין ראוין לאכילת כלבים (ה) דהאי תנא אמרינן בגמרא דברבי שמעון סבירא ליה ור"ש בעי לכל הפחות ראויא למאכל בהמה דקתני מעבירין מעל השלחן פירורין כו' מפני שהוא מאכל בהמה ומוקמינן בגמרא כוותיה[ד]:

אנו אין לנו אלא ב"ש כר"י בו'. במסכת עדיות לא מיתניא בהדי קולי ב"ש וחומרי ב"ה והיינו כרב נחמן והא דלא מייתי סייעתא מהתם משום דמאי אולמא דהא מהא: **פירורין שאין בהן כזית אסור לאכדן ביד.** פי' בקונטר' מדקתני מעבירין ולא קתני זורקין אלא דבריהם נמי קתני מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ולא קתני זורקין אע"פ שמותר לאכדן ביד ועוד דאמרינן בברכות בריש אלו דבריס (דף נב:) וב"ה אומריס אם שמש ת"ח הוא נוטל פירורין שיש בהן כזית ומניח פירורין שאין בהן כזית ומסייע ליה לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית אסור לאכדן ביד: שער של אפונין: מני ר"ש היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו אתאן לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור בהא אפילו ר"ש מודה[ה] דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא יומת [ע]הני גרעינין דתמרי ארמייתא שרו לטלטולינהו הואיל וחזיין אגב אמן ודפרסייתא אסור שמואל מטלטל להו אגב ריפתא: (שרנ"ם שפ"ז סימן): שמואל לטעמיה[פ] דאמר שמואל [צ]עושה אדם כל צרכו בפת[ק] רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו בגרף של ריעי א"ל רב אשי לאמימר[ר] [ש]וכי עושין גרף של ריעי לכתחילה רב ששת זריק להו בלישנה רב פפא זריק להו אחורי המטה [ת]אמרו עליו על רבי זכריה בן אבקולס [א"א]שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקן:

הדרן עלך נוטל אדם את בנו

(א) ביצה לג., ב) (שם לב.) לעיל כח: כט. וקמד:, ג) נקמן קנ. [ביצה כ. תוספ' פי"ז מתני' איסכה ס"ק], ד) ס"ש מגמיהן, ה) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה וכ"ה], ו) ס"ש ל"ג, ז) נ"ש מקנחין בו וגעגל, ח) [נקמן קנ. ע"ש ביצה כ.], ט) כרכות נב: ע"ש, י) לעיל עה. קנ. קיח: קח. קכ: וקנב. סוכה לג: מחות ו. בכורות כה. [ביצה לו.], כ) כרכות נ: לעיל נ: ביצה כח:, ל) [נ"ל רבא עי' תוס' ד"ה רבא], מ) [ביצה שם. לו.], נ) [תוספ' פי"ז], ס) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן], ע) [נר' תוס' מנחות נח: ד"ה ומוכח דאמרי דזהו מקוגיות הפוסקות],

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד חתיה. ייטי"ש. בקיה סוג אפונה.

מוסף תוספות

א. התם נמי [כיון דלא חזו אלא לחיותא או להסקה. ריטב"א שם], מאתמול דעתיה עילויה לחסיר הגרגרינן כשיאכל התמרים למחר [ריסיק [בהם]. תוס' הרא"ש שם], ואמאי חשיב ל' טפי נולד ממניעה דבר אוהא. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ב. (דהתם) [דהכא] בר אוזא נשחט מעי"ט ואין המעיים צריכים לאוז וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתביה לשונרא אם יסריחו חשיבה הכנה מעלייתא אבל (הכא) הגרגרינן צריכין לאוכל וחשיבי כאוכל עצמו עד שיאכל התמרים [דאם הי' מפרישן מן האוכל, הי' האוכל מתקלקל. תוס' הרא"ש] לכך חשיב להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מאתמול. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ג. גירסת תוס' הרא"ש: מתקנא. ד. אבל כשאינו ראוי למאכל בהמה הוי כמו צרורות שבחצר. תוס' הרא"ש. ואפי' ר"ש מודה דאסיר כיון שאין תורת כלי עליהן. מי הר"ן. לכך נ"ל שהם ראויים למאכל בהמה כגון עצמות רכים וקליפי תפוחים, וב"ה סברי כיון דלא חזי למאכל אדם לא. תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן. ה. שאם היה אסור לאכדן ביד הוה במשמע דתורת אוכלין לאדם הן ופשיטא דמותר לטלטלן כשאר אוכלין הראויין לאדם, ומאי קמ"ל. שיטה להר"ן. ו. לא שרינן לכתחילה אלא בדבר המותר לאדם חשוב. רמב"ן.

רבינו חננאל

ומסקנא דשמעתא דרבה כר' יהודה ס"ל, ופשוטה היא. **מתני' בה"א מבחדין מעל השולחן עצמות וקליפין** וכו'. אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כר' יהודה וב"ה כר' שמעון. **מעבירין מעל גבי השלחן פירורין פחות מכזית.** מסייע ליה לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית מותר לאכדן ביד. **ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו.** אפילו לר' שמעון, דהא אי אפשר שלא לסחוט באחוז בספוג אלא אם יש לו עור בית אחיזה. **גרעינין דתמרי** (ארמי) **ארמייתא שרי לטלטולי הואיל וחזיין על גב אימן.** פי' רכים הן ונאכלין עם התמרים עצמן. **דפרסייתא שמואל** מטלטלינהו ואגב ריפתא, וכו' שמעתא. **הדרן עלך אדם**

(מ) במשנה מעבירין מעל השלחן פירורין: (נ) שם ומ"ש רש"י ותוספות ואלפסי לא גרסי וחכ"ל אבל מפי' המשניות להרמב"ם משמע דגרס לה: (ג) גמ' מעבירין מעל השלחן פירורין: (ד) תוס' ד"ה לעולל וכו' דלפירוש זה אינ"ג: (ה) ד"ה וחס ולא וכו' מודה ר' יהודה דאמרינן לומה:

מוסף רש"י

אוד. עץ לעצות אוד לתנור, פורגין בלע"ז, ושעמא משום דלא נתנו אלא להסקה אלא מ"מ נעשה כלי מנעוד יום (ביצה לג.). שמסיקין בכלים. דבני טלטול נמי ניהו ומעלעלן נמי להסקה (ביצה לב.). ואין מסיקין בשברי כלים. שנשברו ביו"ט, דהשתא לא חזי לטלטול, ולא משום דחזו לסקה, אמטול לא להכי קיימא (שם) שנשברו בו ביום דהוו להו מולד (לעיל כח:). מעבירין. בשבת, עצמות. שאין ראוין לאכילה, וקליפין. קליפי אגוזים ולא מיתיבן למוקלה (ביצה ב.). **ובית הלל** אומרים. אין מטלטלין אותן בידים שמוקלה הן, אלא אין מעבירין מעל השלחן פירורין אלא בדבר המותר לאדם ומעבירה (שם). **אנו** אין לנו. בשיטת מפנה זו לפי שמוחלפת שיטתיה, אלא כך שמעתי מרבותיו דב"ש כר' יהודה וממחרי, דב"ה כר"ש (שם). מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא יומת. כאומר אחתוך ראש בהמה זו בשבת ואינו רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר אלא תמות בתמכין דשיב ליה, וכי אמריגן דבר שאין מתכוין מותר כגון כיסי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גוזר אדם מטה כמה וכפלה ומגלגל אלא יתכוין לעצות חרץ, כי עביד נמי חרץ דהוי מלאכה גמורה לא מיתייב,

---

(א) ביצה לג., ב) (שם לב.) לעיל כח: כט. וקמד:, ג) נקמן קנ. [ביצה כ. תוספ' פי"ז מתני' איסכה ס"ק], ד) ס"ש מגמיהן, ה) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה וכ"ה], ו) ס"ש ל"ג, ז) נ"ש מקנחין בו וגעגל, ח) [נקמן קנ. ע"ש ביצה כ.], ט) כרכות נב: ע"ש, י) לעיל עה. קנ. קיח: קח. קכ: וקנב. סוכה לג: מחות ו. בכורות כה. [ביצה לו.], כ) כרכות נ: לעיל נ: ביצה כח:, ל) [נ"ל רבא עי' תוס' ד"ה רבא], מ) [ביצה שם. לו.], נ) [תוספ' פי"ז], ס) [נר' תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן], ע) [נר' תוס' מנחות נח: ד"ה ומוכח דאמרי דזהו מקוגיות הפוסקות],

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד חתיה. ייטי"ש. בקיה סוג אפונה.

מוסף תוספות

א. התם נמי [כיון דלא חזו אלא לחיותא או להסקה. ריטב"א שם], מאתמול דעתיה עילויה לחסיר הגרגרינן כשיאכל התמרים למחר [ריסיק [בהם]. תוס' הרא"ש שם], ואמאי חשיב ל' טפי נולד ממניעה דבר אוהא. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ב. (דהתם) [דהכא] בר אוזא נשחט מעי"ט ואין המעיים צריכים לאוז וכיון דמבעוד יום דעתיה למיתביה לשונרא אם יסריחו חשיבה הכנה מעלייתא אבל (הכא) הגרגרינן צריכין לאוכל וחשיבי כאוכל עצמו עד שיאכל התמרים [דאם הי' מפרישן מן האוכל, הי' האוכל מתקלקל. תוס' הרא"ש] לכך חשיב להו נולד ולא מהני מה שדעתו עליהם מאתמול. תוס' לעיל כט. ד"ה אמנן. ג. גירסת תוס' הרא"ש: מתקנא. ד. אבל כשאינו ראוי למאכל בהמה הוי כמו צרורות שבחצר. תוס' הרא"ש. ואפי' ר"ש מודה דאסיר כיון שאין תורת כלי עליהן. מי הר"ן. לכך נ"ל שהם ראויים למאכל בהמה כגון עצמות רכים וקליפי תפוחים, וב"ה סברי כיון דלא חזי למאכל אדם לא. תוס' ביצה כ. ד"ה מגמיהן. ה. שאם היה אסור לאכדן ביד הוה במשמע דתורת אוכלין לאדם הן ופשיטא דמותר לטלטלן כשאר אוכלין הראויין לאדם, ומאי קמ"ל. שיטה להר"ן. ו. לא שרינן לכתחילה אלא בדבר המותר לאדם חשוב. רמב"ן.

רבינו חננאל

ומסקנא דשמעתא דרבה כר' יהודה ס"ל, ופשוטה היא. **מתני' בה"א מבחדין מעל השולחן עצמות וקליפין** וכו'. אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא ב"ש כר' יהודה וב"ה כר' שמעון. **מעבירין מעל גבי השלחן פירורין פחות מכזית.** מסייע ליה לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית מותר לאכדן ביד. **ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו.** אפילו לר' שמעון, דהא אי אפשר שלא לסחוט באחוז בספוג אלא אם יש לו עור בית אחיזה. **גרעינין דתמרי** (ארמי) **ארמייתא שרי לטלטולי הואיל וחזיין על גב אימן.** פי' רכים הן ונאכלין עם התמרים עצמן. **דפרסייתא שמואל** מטלטלינהו ואגב ריפתא, וכו' שמעתא. **הדרן עלך אדם**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות